

Rapport över benmaterial från Adelsö.

Inventarienummer 15726

Di. no 1067
Ark. L. K. VIT. AKAD. & SA

d. 15 MRS 1928

Skelettresterna från gravarna vid Adelsö äro starkt brända, varför benmaterialet, som nästan uteslutande består av små bensplittor, erbjuder mycket få hållpunkter för artbestämning. Endast bland skelettresterna från gravarna 7, 9, 12, 13, 16, 21 och 25 ha några säkert bestämbara fragment anträffats. Materialet från alla de olika gravarna är av ganska likartad prägel, och det torde därför vara sannolikt, att de arter, som kunna identifieras bland benresterna från de ovan uppräknade gravarna, även utgöra innehållet i de övriga

I fyra av gravarna (nr. 9, 16, 21 och 25) ha lämningar av människoskelett med säkerhet kunna identifieras; i nr. 7, 12 och 13 förekomma fragment, som sannolikt böra tillskrivas människoskelett.

I samtliga sju gravar med bestämbara benrester förekomma fragment av hund, dels en småväxt form (i nr. 7 och 16), dels en medelstor.

Grav nr. 25 innehåller tre klophalanger av björn; troligen härrörande från en björnfäll (vilken måhända tjänat den döde som underlag vid bränningen).

Gravarna nr. 7 och 25 innehålla enstaka fragment av häst, i båda fallen småväxta djur.

Blott i en grav, nr. 9,

har förekomsten av sviss kunnat konstateras.
Här representeras emellertid denna djurart
av ganska talrika fragment.

I gravarna nr. 9, 13 och
25 finnas fragment av get eller får.

Gravarna nr. 16 och 25
innehålla några obetydliga rester av nöt-
boskap (tandsplittor).

Förteckning över de bestämda ben-
fragmenten:

15726 : 7

Människa, fragment av hjärnkapseln, best.
osäker.

Hund, liten, parti av högra underbråken
" större, caput femoris och fragment
av en ryggkota.

Häst, tinningbenets ledyta.

15726 : 9

Människa, pannenets högra orbitalut-
skott.

Hund, metapodium och svanskota.

Svin, en framtand samt ett flertal me-
tapodi fragment.

Get eller får, tre kindtänder.

15726 : 12

Människa, fragment av pannben, bestäm-
ning osäker.

Hund, medelstor, stycke av överbråks-
ben med alveolen för främre mal-
tanden.

15726 : 13

Människa, fragment av hjärnkapseln, be-
stämning osäker.

Hund, medelstor, metapodier (däribland
tre samhöriga från vänstra bakfoten),
fem phalanger.

Get eller får, tänder, ett carpalben.

15726 : 16

Människa, ledknapp från underbråken.

Hund, liten, fragment av underbråke med
processus articularis.

" , medelstor, fragment av halskota,
ledrulle från överarmsben, phalanger.

Nötboskap, ett antal tandfragment.

15726 : 21

Människa, ledknapp från underbråken.

Hund, medelstor, fragment av ulna,
scapholunatum, cuboid, metapodier.

15726 : 25

Människa, fragment av pannben (näs-
roten och en del av vänstra orbitans
ben begränsning), processus spinosus
av halskota.

Hund, medelstor, ventrala partiet av
atlas.

Björn, tre klophalanger.

Häst, tarsalben.

Nötboskap, tandsplittor

Get eller får, liten klövphalang.

Stockholm, mars 1929.

Ulas Dahr

Förteckning
 över bestämda benfragment från gravar i
Adelsö sin, Uppland.

Inventarienummer.	Grav.	
18352	1	Människa: radius, proximala ledpartiet; fingerled.
"	4	Människa: klippben; phalanx.
"	5	Människa: klippben.
"	8	Människa: delar av hjärnskålens tak; klippben; phalanger; radius, ledparti.
"	11	Människa: fragment av harniets tak; klippben.
18353	1	Tamhund: tåled.
18355	34	Tamhund: talus, trochlea; tåled.
18356	3	Får (mindre sannolikt get): kanonben av främre extremitet, proximala partiet.
18354	8	Nötkorsbarr: fragment av underhalsstund.

Inventarienum. Grav

18357

2

Människa : vristben, tänder,
korsbensfragment.

"

3

Människa : främre delen av en
underkäke med tre alveoler; en
tåled.

Tambund : fragment av överkäke
med rotlandens alveol; talus av
ett större och ett mindre exemplar;
svanskötör; trochlea av humerus;
bakre delen av en underkäke; led-
knapp av en underkäke.

Tamsvin : radius, proximala led-
partiet; metapodier; phalanger.
Får eller get : premolar från överkä-
ke; talus; calcaneus; scapula,
fragment med ledpinnan; tibia;
tåled.

Nötkoskap : nackkondyl; klippben;
tänder; kotfragment; tåled.

"

4

Tambund : kotfragment; ledknäpp
av femur.
Fågeln.

18358

1

Människa : klippben; extremitet-
fragment, tämligen stora.

Tamsvin : tänder.

"

4

Människa : femur, distala trochle-
an.

Inventarienum.

16171

Människa : fragment av kranies.
tab; patella.

Tambund : vänstra partiet
av bäcken med acetabulum.

Tamnöt : ryggkota.

(ctagnande inventarienummer 15726, se tidi-
gare inlämnad rapport!)

Bennmaterialet deponerat på Gamla Riksbankshuset,
Järntorget, Sthlm.

Stockholm, den 22 dec. 1928.

Olas Dahl.

Beskrifning från Adelsö.

Skofimfull

Lådan med ben delar i Brons kärlet.

Horn: 3 delar af underkäk - mandibula - näml. en mid alveoler för samtliga framtänderna och en hörntand, den vänstra; en mid två alveoler för framtänder och högra hörntanden, samt obetydlig bit mid en hel alveol; dessa bitar brända.

Öfriga kraniedelar 16, bland hvilka en större ^{del} af nackbenet - l. 81,5 mm., största bredd 46 mm. - 1 processus mastoideus från högra sidan; alla dessa brända.

Täpphalanger: 2, den ena den yttersta; brända.

En af rifben och ett af kota (öfre utskottet) brända.

Flere fragment (klufna) af rörformiga ben, ej närmare bestämbara; samtliga brända.

Dessutom många, helt små, brända bitar.

Glund Armbågben - ulna - höger: en del af olecranon jämte låda fosse sigmoideæ; brändt.

Lårben: 1 del af diaphysen; bränd.

Får: Strålben - radius - v., öfre delen, mid epiphys; bränd.

Mellan ^{hant} ~~fot~~ben - metacarpale - v. 1, helt; ej brändt.

Täpphalanger; två, den 1^{sta} och den 2da, om brända, svårt att afgöra, möjligen helt obetyd. brända.

Des

Dessutom före komma i denna låda en mängd helt små, ej närmare bestämbara ben delar, som samtliga äro brända.

I denna låda fann 2 helt små mid tre nitar sammanhållna brons (?) plattor. Den större plattans storlek 22 x 16,7 mm., den mindre 16,6 x 15 mm. Nitarnas längd 6 mm.

Vänd!

1
I lädan J³, omedelbart v. om kärlet:

Homo: 7 kraniodelar, bland hvilka en orbitaldel, bränd,
13 smärre bitar, dels af rörformiga ben, dels af ryggen;
samtliga brända.

Tår: En yttersta (1. tredje phalang) tåfalang, delvis sönderig,
bränd.

I lädan J^c J³:

Homo: flere smärre bitar af rörformiga ben, samt ett
tagg utskott (processus spinosus superior) af
kota; samtliga brända.

Wadstena den 14de Juni 1919.

Ludvig Sedell

Wadstena d. 10/1919.

Skopiumfull

Till

Pröken Hanna Rydh
Djursholm.

Med anledning af ärade skrifvelsen af d. 8de dennes,
får jag härmed nämna, det jag gått igenom skedso materialet, som, huru
rikhaltigt det än är på bestådelar, likväl är ganska fattigt på i detta
representerade djurarter.

Hela materialet är liksom hade det gått igenom en maskin =
dammsugningsmaskin, inställbar för grofve och finare sönderdel-
ning af det material, hvormed den matats. - Allra största delen
af denna materialet utgöres näml. af helt små bilar, hvilkas be-
stämmning skulle kräfa lång tid och mycket ofverstiga den kärne-
dom, jag har i hemsaker. Därföre har jag tänkt göra så, när
jag komma åter från mitt arbete vid Alvs-trä, att jag i min redov-
görelse närmare specificerar, hvad som varit möjligt att be-
stämma, men det öfrige materialet etiketteras jag så: "Bestå-
delar af daggdjur l. fåglar", ^{etc} allt eftersom bestådelarne äro
att hänföra till den ena l. andra djurklassen. -

De djurarter, jag i skedso fyndet funnit representerade
äro, utom Homot (människa): hund och häst, dessa båda
talrikast, och af den förra förekomma sån stora, men öfver
mycket små individer (knäbuntar); vidare Nötkreatur och får;

geten har jag ej funnit representerad. Af Brunnrätten (Mus
decanus l. bon. den numera beräknas. Mus norvegicus)
har jag funnit en ben del, näml. en n. fullständig läcken =
benskalpa.

Om svinet är i fyndet representeradt, vägar jag ej afgöra
= "erär jag ej lyckats finna en enda ben del, som med säker-
het kunnat bestämmas vara of svin. Det borde, synes det,
om svinet här finnes representeradt, finnas en tillstymmelse
till tand, af täpplång l. något af de ben, som höra till
carpalia, tarsalia, metacarpalia & metatarsalia; men
intet af det till dessa ben har jag kunnat påträffa; ej
heller någon del af kranium. Men det är icke omöjligt
att bland de tusentals småbitarna i fyndet en l. annan
ben del kan vara of svin. Af fisk finnes intet i fyndet. —

Der i brefvet af d. 8de dennes och i brefkörtet ytter-
ligare omnämnda lädan med präskrift: "Bronsålderskärlets inne-
hall" finnes ej hos mig. Samtliga Adelsölädorna har jag hela
tiden haft för sig under bordet i mellanrummet - solen -
hvadan någon förväring l. borkblandning med andra lädor
omöjlig kan kunnat ske. För säkerhets skull genomgick jag
i går samtliga Adelsölädorna, men kunde omöjlig upptäcka
någon med oföranämnda präskrift. Töjaktligen måste
lädan med Bronsåldersbenen befinna sig annorstädes
är hos mig.

Mig minner om den tid, då vi sattes i "gropan" därbo-
rit Alveste. Tack för de trefliga stunderna! Höppas
ni återseende.

Eder

Ludvig Hedelt.

1.
"Skallbiten" finnes flera i fyndet, men genomgående icke så stora som de föreständliga. Bland andra
och af oss, om en del föreständliga. etc.

+ Bronskärl & Bronsålders
händ. H. R.